

S T A N O V I S K O
HLAVNÉHO KONTROLÓRA K NÁVRHU ROZPOČTU OBCE CHMIŇANY
NA ROKY 2025, 2026, 2027

Hlavnou charakteristikou rozpočtu verejnej správy na roky 2025, 2026, 2027 je premietnutie nevyhnutnej konsolidácie verejných financií a vplyv konsolidačných opatrení do predkladaného návrhu rozpočtu verejnej správy.

Deficit verejných financií má podľa vládneho návrhu klesnúť na 4,7 % hrubého domáceho produktu (HDP) z tohtoročných očakávaných 5,8 % HDP. Celkové príjmy rozpočtu verejnej správy majú budúci rok dosiahnuť 59,9 miliardy eur, celkové výdavky 66,5 miliardy eur a schodok 6,6 miliardy eur.

Ročný rozpočet obce možno považovať za finančný plán zostavený na obdobie rozpočtovaného roku.

Rozpočet na rok 2025 sa pripravoval v čase vysokého verejného dlhu a deficitu verejných financií, kedy sa pripravovali a postupne zverejňovali návrhy konsolidačných opatrení štátu na jeho postupné znižovanie. Napriek tomu, že samosprávy podľa nášho názoru nie sú zodpovedné za vzniknutú situáciu, opätovne sú súčasťou schválených, nielen konsolidačných opatrení. Zvýšenie dane z pridanej hodnoty, transakčná daň, vyplatenie mimoriadnej odmeny zamestnancom vo výške 800 EUR, športové poukazy či pokračujúca inflácia zvyšujú výdavky v roku 2025 a ohrozujú finančnú stabilitu samospráv. Finančnú neistotu umocňuje tiež skutočnosť, že od 1.1.2025 sa mení systém financovania materských škôl (bez školských jedální pri materských školách). Kým doteraz boli tieto originálnou kompetenciou mesta financovanou cez podiel na dani z príjmov fyzických osôb, od 1.1.2025 budú prenesenou kompetenciou financovanou cez dotáciu od štátu.

Všetky zvýšené výdavky schválené opatreniami štátu nebolo možné relevantne premietnuť do návrhu rozpočtu na rok 2025 aj vzhľadom na skutočnosť, že občania oprávnené požadujú, aby sa v minimálne rovnakom rozsahu a kvalite zabezpečovali služby napríklad súvisiace s údržbou verejných priestranstiev, chodníkov, cintorínov, zelene či kultúrnych domov.

Pri príprave návrhu rozpočtu na rok 2025, bolo nevyhnutné reflektovať všetky vyššie uvedené skutočnosti. Navrhnutá je úprava vlastných príjmov obce. Navrhujeme zvýšenie sadzby poplatku za komunálne odpady pre fyzické osoby platiace paušálny poplatok z 22,- EUR na 25,-EUR.

Dňa 21.11.2025 skončí platnosť výnimky na uplatňovanie sankčných ustanovení 4. a 5. pásma zákona č. 493/2011 Z.Z. o rozpočtovej zodpovednosti. Dlhová brzda funguje ako preventívne opatrenie, ktoré má zabrániť nadmernému zadlžovaniu a podporiť finančnú stabilitu a zodpovednosť v rámci verejného sektora. Sankčné ustanovenia definujú pre samosprávy povinnosť zostaviť svoje rozpočty na nasledujúci rozpočtovaný rok maximálne vo výške výdavkov schváleného rozpočtu predchádzajúceho roka a tiež mať vyrovnaný alebo prebytkový bežný a kapitálový rozpočet. Uvedené bude znamenať znižovanie kvality, ako aj rozsahu služieb pre obyvateľov, ako aj obmedzenie, alebo rušenie investičných projektov.

V súlade s ustanovením § 18f ods. 1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, **p r e d k l a d á m** na rokovanie obecného zastupiteľstva dňa **10.12.2024**, odborné stanovisko hlavného kontrolóra k návrhu rozpočtu Obce Chmiňany na roky 2025, 2026, 2027.

Rozpočet obce je základom finančného hospodárenia a zároveň **základným programovým dokumentom**, podľa ktorého a na základe ktorého obec plánuje realizáciu a finančné zabezpečenie svojich úloh a povinností, ktoré plní v súlade s osobitnými predpismi. Rozpočtový rok je zhodný s kalendárnym rokom. **Rozpočet obce vyjadruje samostatnosť hospodárenia, obsahuje zámery a**

ciele, ktoré bude obec realizovať z výdavkov rozpočtu obce. Iba v prípade dostatočného finančného zabezpečenia môže obec realizovať a plniť úlohy, môže pristupovať k záväzkom v dodávateľsko – obchodných vzťahoch alebo obdobných formách.

1. TVORBA NÁVRHU ROZPOČTU, VECNÉ HLADISKO

Návrh rozpočtu je spracovaný podľa zákona o rozpočtových pravidlách územnej v členení podľa § 9 ods. 1 citovaného zákona na:

- a) rozpočet na príslušný rozpočtový rok - rok 2025
- b) rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku - rok 2026,
- c) rozpočet na rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet podľa písmena b) – rok 2027.

Viacročný rozpočet je zostavený v rovnakom členení, v akom sa zostavuje rozpočet na príslušný rozpočtový rok. **Návrh rozpočtu obce na príslušný rozpočtový rok je záväzný (rok 2025), rozpočty na nasledujúce dva rozpočtové roky majú orientačný charakter**, ich ukazovatele sa spresňujú v ďalších rozpočtových rokoch. Posudzovaný návrh rozpočtu má charakter strednodobého rozpočtu ako procesný, legislatívny a manažérsky nástroj finančnej a ekonomickej politiky obce.

Návrh rozpočtu obce na rok 2025 je spracovaný v súlade s § 10 ods. 3 až 7 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vnútorne členený na:

- a) **bežný rozpočet, t.j. bežné príjmy a bežné výdavky,**
- b) **kapitálový rozpočet, t.j. kapitálové príjmy a kapitálové výdavky,**
- c) **finančné operácie, t.j. finančné operácie – príjmová časť a výdavková časť.**

Návrh rozpočtu obsahuje predpokladaný objem podielu na daniach v správe štátu podľa zák. č. 564/2004 Z.z. v platnom znení (výnos dane z príjmov FO).

Návrh rozpočtu (tabuľková časť) obsahuje povinné údaje tak, ako to ukladá § 4 ods. 6 zák. č. 523/2004 Z.z. v platnom znení a ust. Čl. 9 ods. 1 Ústavného zákona č. 493/2011 Z.z.

2. DODRŽANIE INFORMAČNEJ POVINNOSTI ZO STRANY OBCE

Vyvesením návrhu rozpočtu obce na úradnej tabuli obce a na webovom sídle obce dňa 20.11.2024, bola **splnená povinnosť** uložená v § 9 ods. 2 zákona o obecnom zriadení, podľa ktorého má byť návrh rozpočtu pred schválením zverejnený najmenej 15 dní spôsobom v mieste obvyklým, tak aby sa k návrhu rozpočtu mohli obyvatelia vyjadriť. V požadovanom termíne bol **návrh rozpočtu zverejnený na webovom sídle obce a súčasne aj na úradnej tabuli obce.**

3. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA NÁVRHU ROZPOČTU

Na schválenie je predložený návrh viacročného rozpočtu obce na roky 2026 – 2027 a návrhu rozpočtu obce na rok 2025 :

Rozpočtové roky	2025	2026	2027
Príjmy BR	917 340,00	954 334,00	976 570,00
Výdavky BR	875 312,00	912 306,00	934 542,00
Bežný rozpočet	42 028,00	42 028,00	42 028,00
Kapitálové príjmy	0,00	0,00	0,00
Kapitálové výdavky	418 692,00	0,00	0,00

Kapitálový rozpočet	-418 692,00	0,00	0,00
Príjmové FO	0,00	0,00	0,00
Výdavkové FO	42 028,00	42 028,00	42 028,00
Rozpočet FO	-42 028,00	-42 028,00	- 42 028,00
Príjmy celkom	1 336 032,00	954 334,00	976 570,00
Výdavky celkom	1 336 032,00	954 334,00	976 570,00
Hospodárenie prebytok/schodok	0,00	0,00	0,00

Bežný rozpočet je zostavený ako prebytkový. Kapitálový rozpočet je schodkový, príjmové finančné operácie, ktoré zapájajú do rozpočtu obce peňažné fondy a návratné zdroje financovania sú naviazané na kapitálové výdavky a splátky istín z poskytnutých úverov, ktoré sú rozpočtované v časti výdavkových finančných operácií.

Bežný rozpočet sa povinne zostavuje ako vyrovnaný, resp. prebytkový. **V posudzovanom návrhu rozpočtu obce prevažne ide o príjmové a výdavkové transakcie, ktoré sa každoročne (pravidelne) opakujú.** Financovanie preneseného výkonu štátnej správy (register obyvateľstva, školstvo,) bude naďalej hradený prostredníctvom transferov zo štátneho rozpočtu.

Navrhovaný rozpočet bežných výdavkov je zostavený tak, aby zabezpečil financovanie výdavkov na výkon samosprávnych činností obce podľa osobitných predpisov.

ZÁVER

Princíp rozpočtového hospodárenia znamená, že **obec je povinná hospodáriť v súlade so schváleným rozpočtom, ktorý sa zostavuje ako vyrovnaný alebo prebytkový.** V priebehu rozpočtového roka musí sledovať vývoj svojho hospodárenia a v prípade potreby prijímať potrebné opatrenia, príj. reagovať na zníženie plnenia rozpočtu v oblasti príjmov viazaním rozpočtových výdavkov a pod.

Návrh rozpočtu obce (tabuľková časť) **obsahuje povinné údaje tak, ako to ukladá § 4 ods. 6 zák. č. 523/2004 Z.z. v platnom znení** a ust. Čl. 9 ods. 1 Ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. – . – skutočné plnenie rozpočtu za roky 2022, 2023, schválený rozpočet a zmena na rok 2024, údaje o očakávanej skutočnosti v roku 2024, navrhovaný rozpočet na rok 2025, 2026, 2027.

Návrh rozpočtu je zostavený ako vyrovnaný, po schválení obecným zastupiteľstvom bude záväzný pre rok 2025.

Možno sa domnievať, že ide o **základný (východzí a konzervatívny) výpočet príjmov,** kde predpokladané vybrané položky obsahujú skryté rezervy, ktorými čiastočne (nie plnohodnotne) možno reagovať na dopady znížených príjmov samosprávy z podielových daní a zmeny financovania predprimárneho vzdelávania.

V návrhu rozpočtu **spracovateľ nevyčlenil finančné prostriedky na poskytnutie dotácií,** ktoré **obec môže poskytnúť,** v súlade s § 7 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Na záver je potrebné zdôrazniť, že pri dodržiavaní rozpočtu musí byť permanentne zabezpečená rozpočtová disciplína zo strany všetkých zainteresovaných subjektov, ktoré sú

napojené do rozpočtového procesu. Udržanie rozpočtovej rovnováhy je predpokladom, aby boli naplnené ciele viacročného rozpočtu.

Rozpočet je pre obec základným dokumentom, podľa ktorého a na základe ktorého obec plánuje realizáciu a finančné zabezpečenie svojich úloh a povinností, ktoré plní v súlade s osobitnými predpismi, pričom jeho cieľom má byť :

- zabezpečenie účelnosti a efektívnosti čerpania výdavkov obce,
- zvyšovanie zodpovednosti jednotlivých subjektov za čerpanie výdavkov,
- zabezpečenie väčšej participácie verejnosti na príprave programov a ďalšie zvyšovanie transparentnosti nakladania s verejnými prostriedkami.

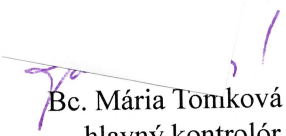
Na základe vyhodnotenia procesov prípravy a tvorby návrhu navrhovaného rozpočtu a následne spracovaného stanoviska, ako aj skutočností uvedených v tomto dokumente

o d p o r ú č a m

poslancom Obecného zastupiteľstva v Chmiňanoch rozpočet Obce Chmiňany na roky 2025, 2026, 2027

s c h v á l i ť .

V Chmiňanoch, dňa 10.12.2024


Bc. Mária Tomková
hlavný kontrolór